

Posudek na diplomovou práci

Bc. Terezy Lavičkové *Literární analýza děl Michala Viewegha: Román pro ženy a Román pro muže z genderové perspektivy*

Diplomantka si zvolila aktuální, dosud nezpracované téma: genderovou analýzu postav dvou románů Michala Viewegha. První polovinu práce věnuje teoretickým otázkám, jako je vymezení genderu, genderových stereotypů a metodologickým iniciativám (feministická četba v podobě tzv. vzdorného čtení), které, jak uvádí, bude využívat a analyticko-interpretací části práce. Autorka se věnuje teoriím Simone de Beauvoir, Naomi Wolf, Pierra Bourdieho, Judith Fetterley, Elaine Showalter, Janice A. Radway a dalších. Pro tuto část práce nastudovala dostatečné množství literatury; snad jen malá výtka: informace o některých z nich čerpá ze sekundární literatury (např. Koldony in Knotková-Čapková, s. 16, Chodorow in Ortner, s. 27, Irigaray in Young, s. 29) a v některých případech při parafrázích neuvádí strany, ale pouze celkový údaj o knize (např. Jung 1997, s. 23, Daly 1978, s. 26, Showalter 1985, s. 29, Wolf 2000, s. 30). V zásadě si však uvedené teorie a problémy osvojila na dostatečné úrovni. Mohla se však vyhnout vysvětlování některých základních či obecně známých pojmů pod čarou, což působí v diplomové práci poněkud nepatřičně, a za nepřipustné považuji odvolávání se na vlastní výpisky z přednášek jako zdroje informací, pokud se na dané téma dají najít informace i v publikovaných zdrojích (např. na s. 7, 13). V tomto typu textu se také neuvádí tituly autorů a autorek (viz s. 20).

Text teoretické části je poznamenán stylistickými nedokonalostmi, které ale mají dosah i na obsah sdělení - někdy není jasné, co autorka větou míní (např. „Podle Moi spočívá zásadní problém angloamerické feministické kritiky v neslučitelnosti stávajících (patriarchálních) estetických hodnot feministické estetiky, a to takovým způsobem, aby se vyrovnaly slepé uličky patriarchálního elitářství a autoritářství (Moi 1991: 69), na s. 13), některá tvrzení jsou matoucí (např. „Být ženou či mužem je snadné, přirozené a neměnné, pohlavní znaky jsou na většině jedinců dobře viditelné, s. 24) a čtenář/ka ji tak není jist/a, zda autorka dostatečně rozlišuje rovinu pohlaví (mužské a ženské), genderu (mužskost a ženskost) a konkrétních jedinců s mnoha dalšími (nejen genderovými) charakteristikami (muž a žena). Podobně „Ztotožňuji se s tvrzením doc. PhDr. Blanky Knotkové-Čapkové PhD., která ve své publikaci *Tváří v tvář* pojmu gender rozumí jako konceptu rodovosti.“ (s. 21), či „popírání feministy v chlapcích“ (s. 30). Oceňuji hlavně část, kdy autorka uvažuje o procesu (ženského) čtení, čímž si připravila půdu, která ji umožnila analyzovat zvoleného autora v širším kontextu, a hlavně pátrat po odpovědi na otázku, proč je Viewegh u ženského čtenářstva tak oblíben.

V úvodu se Tereza Lavičková pokouší i o řešení estetických otázek, které s genderovou analýzou přímo nesouvisí, jako je otázka hodnoty uvedených románů; snaží se odpovědět na otázku, zda Vieweghovy romány patří do náročné či populární literatury. Oceňuji, že diplomantka uvažuje i v těchto literárně-vědních souřadnicích, a soupis existujících názorů na tuto otázku je zajímavý a svědčí o důkladnosti, s jakou přistoupila ke zmapování všeho, co bylo dosud o autorovi napsáno, ale nejsem si jista, zda je tato část pro její diplomovou práci nezbytná.

Druhou část své práce začíná Tereza Lavičková přehledem konkrétních recenzí na oba analyzované romány; takto koncipovaný úvod již považuji za funkční, protože na pozadí dosud publikovaných ohlasů, interpretací a hodnocení vynikne přístup autorky, který je svou důslednou a teoreticky poučenou genderovou optikou přínosem do existujícího korpusu literatury o Vieweghovi. Avšak strategie autorky, kdy uvádí dlouhé citáty z románů, které doplňuje či na které „nalepuje“ doslovná tvrzení z první části práce, se mi nejeví jako ideální (postup totiž nevypadá jako aplikace či interpretace, ale jako přiřazení teoretických tvrzení částem textu románů). Ale jde opět spíše o styl, jakým autorka postupuje, a který je v její licenci (podobně jako v první části, kde necituje, ale pouze parafrázuje); není to zásadní výtka. Za neadekvátní však považuji, že autorka se na s. 49 kriticky vyjadřuje k chování matky Laury Jany z Románu pro ženy – vždyť jde o fiktivní postavu!

Na autorku mám několik otázek k obhajobě:

1/ V jakém smyslu je literatura univerzální a objektivní? (s. 14)

2/ Jaký je rozdíl mezi ženou jako konzumentkou literárních žánrů (a kterých - všech???) a ženou jako interpretkou? (s. 17)

3/ Jak se z binárních opozic stanou hierarchické? (z popisu teorie Pierra Bourdieho to není jasné).

V práci se vyskytují překlady a gramatické chyby (např. odprostit se, s. 13, nejčtenější místo pravděpodobně nejčtenější, s. 17, a další).

Závěr:

Diplomová práce Bc. Terezy Lavičkové *Literární analýza děl Michala Viewegha:*

Román pro ženy a Román pro muže z genderové perspektivy je zpracovaná na úrovni, která umožňuje doporučit ji k obhajobě. Svou aktuální tematikou, nastudováním relevantní literatury, schopností uplatnit genderovou optiku na dva romány Michala Viewegha splňuje kritéria kladená na tento typ závěrečné práce. Přípomínky, které se objevily v posudku, jsou ve velké míře spojené se stylistickými neobratnostmi. Na základě úspěšné obhajoby navrhuji práci klasifikovat známkou **velmi dobře (2)**.